

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

квітень
№152 2018

Директор видання:
Маргарита Юрченко

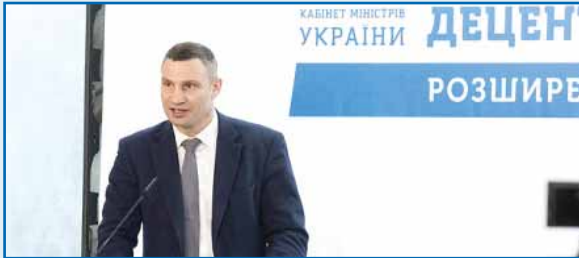
вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх
04053, Україна, Київ
тел. (44) 486 2878
факс (44)486 2812

АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

АМУ: хроніка, події, коментарі

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО: В УКРАЇНІ Є НЕОБХІДНІСТЬ ПЕРЕХОДУ ДО РОЗВИТКУ ГРОМАДАМИ ВЛАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ, АБИ СТИМУЛЮВАТИ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК НА МІСЦЯХ

Про це Голова Асоціації міст України, Київський міський голова Віталій Кличко заявив під час розширеної урядової наради, присвяченої питанням децентралізації та стратегічного розвитку регіонів, яка проходила 5 квітня у Вінниці.

стор. 3

ПІДПИСАНО УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ МІЖ АСОЦІАЦІЄЮ МІСТ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСЬКОЮ ГРОМАДСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ «ПОРІДНЕНІ МІСТА»

На початку квітня 2018 року делегація Асоціації міст України у складі Виконавчого директора АМУ О.Слободжана, Миргородського міського голови С.Соломахи та Лаждинського міського голови В.Коломєйцева відвідала Білорусь.

стор. 5

ПУЛЬС РЕФОРМ

Секція АМУ з питань ОТГ працювала в Ужгороді. Освітняки з різних куточків України зібралися в Луцьку на засіданні Секції АМУ з питань освіти

стор. 12

Життя українських міст

Київ, Житомир, Тернопіль, Хмельницький, Вознесенськ, Лубни

стор. 8

Консультації спеціалістів

Роз'яснює Аналітичний центр АМУ: Щодо питань соціального захисту населення

стор. 16

Міське самоврядування за кордоном

Досвід європейських міст:
Три шляхи розбудови «розумного міста» (Пльзень, Чехія)
Цифрові системи та рішення в управлінні містом (Єлгава, Латвія)
«Розумні» технології у системі управління відходами (Сантандер, Іспанія)

стор. 18

Актуальна тема

Міські голови Борисполя і Чернігова – переможці загальнонаціональної програми «Людина року - 2017»
Інтерв'ю з Анатолієм Федорчуком та Владиславом Атрошенко

стор. 22

www.auc.org.ua

Видання здійснене в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

Асоціація міст України презентує:

Порадник «Засади та практика впровадження енергосервісних договорів у містах України»

Видання підготовлено та видано в рамках Проекту «Польсько-норвезька допомога для підвищення енергоефективності в Україні», який реалізовувався спільно Асоціацією міст України, Асоціацією міст Польщі, Норвезькою асоціацією місцевих та регіональних влад та Асоціацією «Енергоефективні міста України».

У порадник включено такі розділи:

- Енергосервісна компанія (ЕСКО), енергосервісний контракт: принцип діяльності та законодавча база в Україні
- Фази покрокового впровадження енергосервісного договору
- Практика впровадження енергосервісних договорів в українських містах
- Енергосервіс: «за» і «проти», переваги та ризики

«Ефективне використання енергетичних ресурсів – це стратегічне завдання для нашої держави, реалізація якого сприятиме досягненню мети щодо енергетичної незалежності. Особливо важливим це питання є для органів місцевого самоврядування, оскільки 32 відсотки енергоресурсів України споживається у житловому фонді. Асоціація міст України як виразник інтересів територіальних громад визначила серед своїх пріоритетів впровадження програм і проектів, спрямованих на підвищення енергоефективності громад, навчання місцевих посадовців та поширення українського і міжнародного досвіду у цій сфері.

Однією з таких ініціатив став реалізований Асоціацією міст України спільно з Асоціацією міст Польщі, Норвезькою Асоціацією місцевих і регіональних влад та Асоціацією «Енергоефективні міста України» проект «Польсько-норвезька допомога для підвищення енергоефективності в Україні», в рамках якого розроблено цей Порадник. Видання поетапно розкриває процес запровадження енергосервісу, а також розповідає історії успіху міст, які вже розпочали співпрацю з енергосервісними компаніями та довели, що цей механізм є дійсно ефективним.

Впевнений, що Порадник стане у нагоді тим, хто працює у сфері енергетичного менеджменту та зацікавлений у розвитку енергоефективності своєї громади.

**Олександр Слобожан,
Виконавчий директор Асоціації міст України»**

Електронна версія видання – на сайті АМУ www.auc.org.ua у розділі Бібліотека.

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО: В УКРАЇНІ Є НЕОБХІДНІСТЬ ПЕРЕХОДУ ДО РОЗВИТКУ ГРОМАДАМИ ВЛАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ БАЗИ, АБИ СТИМУЛЮВАТИ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК НА МІСЦЯХ

Про це Голова Асоціації міст України, Київський міський голова Віталій Кличко заявив під час розширеної урядової наради, присвяченої питанням децентралізації та стратегічного розвитку регіонів, яка проходила 5 квітня у Вінниці.

Для вдалого впровадження реформи децентралізації необхідні бюджетна і податкова реформи.

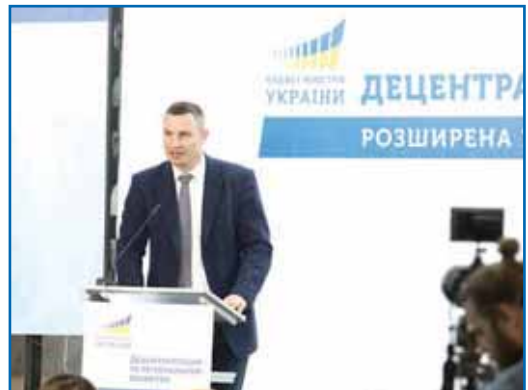
За словами Кличка, результати виконання місцевих бюджетів за 2017 рік свідчать про те, що є позитивні тенденції зростання надходжень до місцевих бюджетів. Але, якщо порівнювати минулорічні з 2016-м роком, то темпи надходжень знизилися з майже 50% до 30%.

«Це може свідчити про те, що потенціал зростання за рахунок додаткових джерел поступово знижується. А також про необхідність переходу до розвитку громадами власної податкової бази, що стимулюватиме економічний розвиток на місцях, - відзначив Віталій Кличко. - Проблеми, які існують у сфері місцевого економічного розвитку, потребують нагального вирішення», - наголосив голова АМУ.

Так, він розкритикував зареєстрований у парламенті законопроект, спрямований на скасування пайової участі. І відзначив, що це позбавить місцеві бюджети інвестиційного ресурсу в розмірі 1,7 мільярда гривень. Як наслідок - обмежить можливості будівництва нових садочків, шкіл та амбулаторій за рахунок місцевих бюджетів.

Віталій Кличко звернув увагу на проблеми у втіленні реформи децентралізації. «Реальна децентралізація - це сталий розвиток громад. Коли держава, передаючи місцевому самоврядуванню окремі повноваження органів виконавчої влади, забезпечує фінансування цих повноважень в повному обсязі. Але останнім часом ми бачимо інше», - наголосив голова АМУ.

Зокрема, він звернув увагу на проблеми в розмежуванні сфер відповідальності держави та місцевого самоврядування щодо утримання закладів освіти та охорони

здоров'я. Торік на фінансування з місцевих бюджетів передали утримання шкіл, окрім видатків на оплату праці педагогів, які здійснюються за рахунок освітньої субвенції. Також на плечі місцевих громад переклали оплату комунальних послуг та енергоносіїв, спожитих закладами охорони здоров'я. При тому, що інші видатки на утримання цих закладів здійснюються за рахунок медичної субвенції. «Але, коштів і медичної і освітньої субвенцій, незважаючи на їх збільшення, не вистачає. До того ж, велика частина грошей не доходять на місця, залишаються в області», - відзначив Кличко.

Він звернув увагу на дефіцит освітньої субвенції, який є у всіх містах-обласних центрах. Наприклад, у Житомирі він становить 85 млн. грн., у Луцьку - 51 млн. грн., у Дніпрі - 63 млн. грн. За словами Кличка, всі ці дані АМУ передасть до уряду разом із пропозиціями щодо вирішення цього питання.

Також, відзначив Кличко, серйозна проблема сьогодні і з функціонуванням закладів профтехосвіти, які з 2016-го року теж фінансуються з місцевих бюджетів. Втім, управляти майном та впливати на якість освітнього процесу міста не можуть, адже ці повноваження чомусь передано області. «Ми наполягаємо на передачі закладів профтехосвіти до комунальної власності міст. Або ж передайте і фінансування цих закладів в область. Не можна затримувати вирішення цього питання», - сказав Віталій Кличко.

Взагалі, як зазначив мер Києва, велику частину своїх ресурсів органи місцевого самоврядування були змушені спрямувати на фінансування повноважень, переданих їм державою без фінансового забезпечення.

Він нагадав, що у 2017-му році місцевим громадам довелося дотувати підприємства, що надають послуги у житлово-комунальній сфері. «На кінець року на ці потреби в Держбюджеті не вистачало близько 8 мільярдів гривень. Йшлося навіть про передачу з 1 січня 2018-го року фінансування пільг населенню на оплату комунальних послуг на рівень місцевих бюджетів. Додаткове навантаження на місцеві бюджети склало б понад 7 мільярдів гривень! - зазначив Кличко. - І добре, що завдяки втручання прем'єра, президента, здоровий глузд переміг і це питання вдалося врегулювати», - сказав голова АМУ.

Кличко також закликав уряд проводити консультації з органами місцевого самоврядування перед тим, як ухвалювати рішення, що стосуються децентралізації. Як приклад він навів ситуацію з монетизацією пільгового проїзду. Коли оплату пільг, наданих законами України, переклали на місцеві бюджети. А держава в цьому випадку не фінансує ухвалені нею рішення - ні через державні програми, ні через субвенції.

ПІДПИСАНО УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ МІЖ АСОЦІАЦІЄЮ МІСТ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСЬКОЮ ГРОМАДСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ «ПОРІДНЕНІ МІСТА»

На початку квітня 2018 року делегація Асоціації міст України у складі Виконавчого директора АМУ О.Слободжана, Миргородського міського голови С.Соломахи та Лаждинського міського голови В.Коломєйцева відвідала Білорусь.

2 квітня в рамках візиту у Мінську відбулося підписання Угоди про співпрацю між Асоціацією міст України та Білоруською громадською організацією «Поріднені міста». Документ підписали Виконавчий директор АМУ О.Слободжан та Голова Правління Білоруської громадської організації «Поріднені міста» Б.Батура. Також було підписано угоди про співробітництво між містами Миргород (Україна) та Смолевичі (Білорусь), Ладижин (Україна) та Новолукомль (Білорусь). Головна мета цих документів – розширення міжрегіональних контактів двох країн, активізація співпраці в економічній, гуманітарній та культурній сферах.

Виконавчий директор АМУ О.Слободжан наголосив, що партнерство та співпраця на рівні міст – це важлива складова у зміцненні міждержавних відносин, зокрема, у розвитку міжрегіональних зв'язків, метою яких є зміцнення довіри і взаєморозуміння між громадами, налагодження економічних, культурних та гуманітарних відносин, обмін досвідом муніципального управління.

У церемонії підписання взяв участь Надзвичайний та Повноважний Посол України у Білорусі І.Кізім. Підписання таких угод є важливою подією в українсько-білоруських відносинах, адже є двостороння зацікавленість в активізації економічних контактів, в основі яких лежать контакти між регіонами, і це особливо важливо, оскільки восени у Гомелі відбудеться білорусько-український форум регіонів, - сказав дипломат.

МАРШРУТИ УСПІХУ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МІСТА

Асоціація міст України впроваджує загальнонаціональну Програму обмінних візитів «Маршрути успіхів» для представників органів місцевого самоврядування. Цикл щомісячних навчальних поїздок організовується в рамках Проекту USAID ПУЛЬС. Головна мета – поширення кращих практик та успішного досвіду впровадження новацій, зокрема, завдяки зростанню місцевих бюджетів внаслідок фінансової децентралізації та отримання нових повноважень в процесі секторальних реформ.

24-25 квітня відбувся навчальний візит на тему «Досвід Івано-Франківська у реалізації стратегії розвитку міста», в якому взяли участь 29 представників міст з 16 областей. Серед учасників заходу – міські голови, заступники міських голів та керівники департаментів стратегічного планування і економіки.

Навчальний візит розпочався із засідання в Івано-Франківській міській раді, яке відкрив Івано-Франківський міський голова **Руслан Марцінків**. У вступному слові він, зокрема, сказав: «Такі навчальні візити корисні, адже для успішного розвитку важливо не тільки ділитися своїми здобутками, але й черпати цікаві ідеї в інших. Ми не проти ділитись своїми успіхами з іншими містами, аналогічно – й запозичувати цінні практики деінде. Тому такі проекти Асоціації міст дуже важливі».

Виконавчий директор Івано-Франківського РВ АМУ **Юрій Стефанчук** підкреслив, що представники органів місцевого самоврядування повинні йти в ногу з часом, належним чином реагувати на запити та пропозиції громади. Адже нині вимоги до керівництва громади, порівняно з тим, як це було 10-15 років тому, значно вищі. «Маршрути успіхів дають можливість вивчати кращі практики, переймати позитивний досвід та імплементувати його у своїх громадах», – зазначив він.

Про організацію роботи зі стратегічного планування розвитку Івано-Франківська, залучення інвестицій та розвиток бізнесу розповів заступник Івано-Франківського міського голови **Богдан Білик**. Директор департаменту житлової, комунальної політики та благоустрою **Михайло Смушак** та начальник управління інфраструктурної політики **Назар Рогів** ознайомили учасників з успіхами Івано-Франківська у розбудові міської інфраструктури, презентували створення безпечного,

комфортного та доступного середовища у місті і розвиток велосипедного руху. «Сьогодні все більше івано-франківців починають користуватися велосипедом. Щоб ця тенденція поширювалася, ми маємо створити якісну, продуману інфраструктуру і ми над цим працюємо щодня. Сподіваємося, що ще більше жителів міста пересядуть на велосипеди - найбільш екологічний вид транспорту, дуже популярний у всьому світі», – зазначив М.Смушак. Про Івано-Франківськ як місто відкритої влади та сучасного управління поінформував начальник відділу програмного та комп'ютерного забезпечення **Андрій Чайківський**. Він, зокрема, представив новітні технології та мобільні додатки, які використовує місто для покращення взаємодії влади з громадою.

У рамках візиту учасники оглянули головний туристично-культурний осередок Івано-Франківська – парк ім. Тараса Шевченка. Про його розвиток розповіла директорка КП «Центр розвитку міста та рекреації» **Руслана Василюк**. Також делегація з українських міст ознайомилася із роботою Центру надання адміністративних послуг Івано-Франківська. Керівник Центру **Богдан Питель** провів екскурсію та презентував елек-

тронні сервіси, які забезпечують максимальну доступність послуг.

Другий день навчального візиту був присвячений вивченню досвіду реалізації стратегії розвитку Івано-Франківська у різних сферах. Так учасники відвідали Центральну міську клінічну лікарню, де побачили новачки у наданні послуг з охорони здоров'я. У науковому містечку «Нова енергія» вони ознайомилися із новітніми досягненнями в енергозбереженні. Заступник керуючого справами-начальник управління організаційно-інформаційної роботи та контролю виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради **Андрій Лис** зазначив: «Показово, що саме в Івано-Франківську на базі Університету нафти і газу функціонує комплекс, творці якого прагнуть навчити людей енергоощадливості та показати, як працюють альтернативні джерела енергії. На сьогодні це надзвичайно актуально. Оскільки Україна взяла курс на енергонезалежність, нам необхідно думати про сталий енергетичний розвиток сьогодні. «Нова Енергія» – це найкращий приклад для інших міст, завдання яких перейняти цей позитивний досвід та імплементувати його у своїх громадах».

Після екскурсії представники міст підбили підсумки візиту та обмінялися враженнями. Аджамський сільський голова **Тетяна Зайченко** з Кіровоградщини, зауважила, що такі візити є просто необхідними, оскільки представники органів місцевого самоврядування мають можливість побачити, як працює певне нововведення, вивчити його особливості та впровадити у своїх громадах: «Завдяки тому, що Аджамка другий рік є членом Асоціації міст України, ми можемо відвідувати інші громади, щоб запозичити їх досвід».

УКРАЇНСЬКІ МІСТА ЗДОБУЛИ НАГОРОДИ РАДИ ЄВРОПИ

24 квітня під час засідання Парламентської Асамблеї Ради Європи президент Асамблеї Мікеле Ніколетті оголосив про присудження нагороди Приз Європи у 2018 році місту **Івано-Франківську**: «Для мене велика честь оголосити переможця. Це Івано-Франківськ. Ми вітаємо Івано-Франківськ, дякуємо цьому місту за співпрацю з Європою і вітаємо наших українських друзів».

Івано-Франківський міський голова Руслан Марцінків прокоментував цю подію: «Ми тісно співпрацюємо із західними сусідами на різних рівнях: культурному, навчальному, науковому, економічному. Кілька разів входили в п'ятірку лідерів, і ось нарешті - омріяна перемога! Невимовно радий. Кожен з нас творить частинку змін на шляху до становлення сучасного, прогресивного, прекрасного Івано-Франківська».

Також було оголошено про присудження інших відзнак Ради Європи. Підкомітет з питань Призу Європи Комітету соціальних відносин, здоров'я та сталого розвитку ПАРЕ цього року присудив сім почесних дошок, вісім почесних прапорів та шістнадцять почесних дипломів. Серед переможців – українські міста:

- Почесну Дошку отримало місто **Бровари** (Київська область)
- Європейські Дипломи отримали **Київ** та **Львів**.

Нагадаємо, у 2010 році Приз Європи отримав **Харків**.

Нагорода Приз Європи (Europe Prize) була заснована у 1955 році Парламентською Асамблеєю Ради Європи для присудження містам і муніципалітетам за просування європейських ідеалів. Ця нагорода є важливим інструментом у покращенні відносин між усіма країнами та громадянами Європи, поширенні ідеї єдиної Європи. Щоб отримати Приз Європи місто спочатку має по чергово отримати такі відзнаки Ради Європи: Європейський Диплом (1), Почесний Прапор (2), Почесна Дошка (3).

ЛУБНИ

Сонячні колектори на даху лікарні забезпечують гаряче водопостачання

На даху центральної міської лікарні встановлено 40 сонячних колекторів, що мають забезпечити гаряче водопостачання семиповерхової будівлі, якого не було останні двадцять років.

Відновлюване джерело енергії впроваджено в рамках спільного проекту Лубенської міської ради та Регіонального екологічного центру.

Установка з 40 сонячних колекторів польської марки «Hiwalex» вироблятиме 60 кВт-год і стане третьою за розмірами та потужністю в Україні. Система, яку обслуговуватиме один спеціаліст, працюватиме в автоматичному режимі і управлятиметься цифровим контролером, куди буде внесено усі необхідні параметри.

Як розповів Лубенський міський голова Олександр Грицаєнко, проект фінансується 50 на 50 міським бюджетом та Урядом Норвегії: «Ми провели тендер, який виграло ПАТ «Дніпрополімермаш», що запропонувало зробити все за 1 млн 390 тис. грн, тоді як проектна вартість становила 1 млн 800 тисяч грн. Місто зекономило 400 тис. грн на проведеному тендерній закупівлі». В майбутньому у Лубнах мають намір встановити сонячні колектори для підігріву води на даху дитячої лікарні.

КИЇВ

Столиця створює єдину міську платформу електронної взаємодії та Smart-сервісів

У квітні Київрада затвердила перелік заходів із впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері життєдіяльності Києва на 2018 рік, якими передбачено запровадження єдиної електронної системи надання послуг та Smart-сервісів. Головна мета - підвищення якості та прозорості надання послуг, зниження проявів корупції, створення сприятливих умов для підприємницької діяльності та підвищення ефективності міського управління.

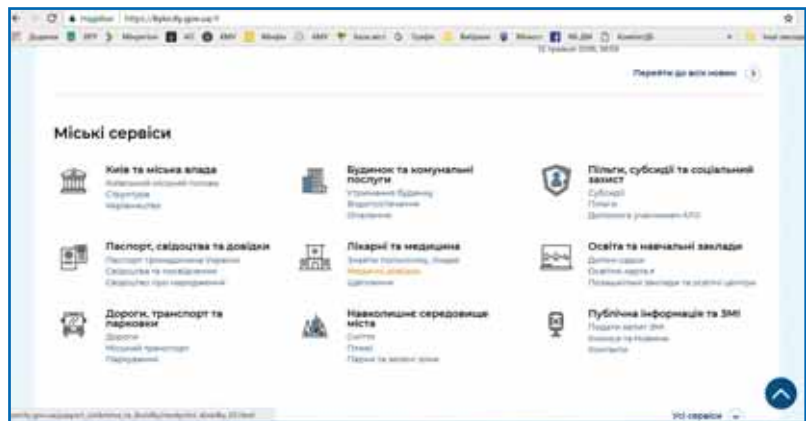
Департамент інформаційно-комунікаційних технологій та КП «Головний інформаційно-обчислювальний центр» створять єдину міську платформу електронної взаємодії, управління даними та сервісами. У 2018 році заплановано розвиток цієї міської платформи, зокрема, інформаційно-аналітичної системи «Управління майновим комплексом територіальної громади міста Києва», системи нормативно-довідкової інформації, програмної платформи та веб-порталу для надання електронних послуг (у тому числі, адміністративних), інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційно-аналітична звітність для органів влади, громадян та бізнесу», інформаційної системи «Муніципальний Реєстр».

Серед іншого буде запроваджено додаткові можливості в «Особистому кабінеті киянина», серед яких: надання е-послуг юридичним особам, облік операцій юридичних осіб, підписка на інформування про використання персональних даних. Окрім того, буде надано додаткові звіти в галузі медицини, освіти, транспорту, запроваджено нові е-послуги (онлайн-запис на реабілітацію в санаторій, онлайн-запис у будинок для людей похилого віку, онлайн-перевірка даних у реєстрі територіальної громади). Особистий кабінет киянина – це єдина точка доступу до всіх міських сервісів: звернення громадян, е-петиції, бюджет участі, запис до дитячого садочка, інформування киян та інше.

Триватиме подальший розвиток комплексної системи відеоспостереження та систем безпеки міської інфраструктури. Зокрема, відеокамерами додатково оснастять близько 150 дошкільних закладів.

Для вдосконалення дорожнього руху передбачено запровадження інтелектуальної транспортної системи (ITS), що контролюватиме міський трафік і керуватиме транспортними потоками.

Також буде створено міську систему програмно-апаратних засобів збору та обробки даних про стан довкілля Києва, систему захисту від кіберзагроз, програмно-апаратний комплекс диспетчеризації в житлово-комунальному господарстві, який забезпечить автоматизований та централізований прийом дзвінків.

ВОЗНЕСЕНСЬК

Проїзд у громадському транспорті - за «Карткою вознесенця»

З 1 травня на всіх 24 маршрутах міського транспорту жителі Вознесеньська, які відносяться до пільгових категорій, зможуть безкоштовно їздити за допомогою «Картки вознесенця». У всіх 30 автобусах будуть встановлені пристрої для зчитування інформації з електронних карток.

Як розповідає Вознесеньський міський голова Віталій Луков, раніше міська влада розраховувалася з підприємцями, які надають транспортні послуги, за наближеними розрахунками. Перевірити дані щодо реальної кількості перевезених пільговиків було неможливо. «Персоніфікація через «Картку вознесенця» надає можливість чітко вийти на конкретні цифри і знати, скільки бюджет міста винен конкретним перевізникам за перевезення пільговиків. Ця процедура надає можливість чесної гри між надавачами послуг, містом як бюджетом і самими отримувачами цих послуг», - пояснив міський голова. На його думку, це буде один з перших етапів монетизації пільг.

Як розповідає Вознесеньський міський голова Віталій Луков, раніше міська

Місто постійно працює над розширенням можливостей соціальної картки. Наразі, з використанням електронних даних пацієнта впроваджується медична реформа, а власники «Картки вознесенця» вже давно мають можливість купувати у деяких міських магазинах товари зі знижкою.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Місто створює індустріальний парк

У Хмельницькому підійшли до втілення ідеї створення індустріального парку.

Останніми роками на цю тему точилося чимало дискусій, підбиралася територія, розроблялася програма. 11 квітня 2018 року Хмельницька міська рада прийняла рішення про виділення ділянки площею 52 га під індустріальний парк, а також затвердження програми розвитку індустріального парку.

Передбачається, що індустріальний парк «Хмельницький» буде створений строком на 30 років на вільній від забудови земельній ділянці, що розташована за по вул. Віницьке шосе, 18. Основні функції індустріального парку повинні забезпечити реалізацію виробництва та супровідних видів послуг і задоволення підвищених вимог споживачів продукції; комплексність та якість обслуговування з урахуванням принципів «усі послуги в одному місці»; постачання вантажу «від дверей до дверей, точно в термін і з мінімальними витратами».

Очікуваними результатами створення та розвитку індустріального парку «Хмельницький» стануть: інвестиції (передбачається залучення не менше 50 млн дол. прямих інвестицій в економіку міста, імпорт устаткування, обладнання та комплектуючих до них, матеріалів, що не виробляються в Україні), робочі місця (понад 3000 нових робочих місць), нові підприємства та інноваційні технології, а також збільшення надходжень до місцевого бюджету не менш ніж на 10%.

ЖИТОМИР

Місто запроваджує «Картку житомирянина»

У квітні сесія Житомирської міської ради ухвалила рішення про створення інформаційно-телекомунікаційної системи «Карта житомирянина», метою якої є надання жителям міста зручного та універсального інструменту для отримання послуг. Іменна багатофункціональна електронна пластикова картка є матеріальним носієм персональних даних утримувача карти і підтримує додатки, пов'язані з наданням і обліком заходів соціальної підтримки, та інших інформаційних сервісів і послуг.

На картку можна буде зараховувати адресну соціальну допомогу, забезпечувати за її допомогою проїзд у громадському транспорті, вона слугуватиме єдиним читацьким квитком тощо. Тобто, в пункті надання будь-якої послуги в місті буде термінал, який зчитуватиме цю картку. Передбачено, що до картки можна буде підключити різноманітні додатки, зокрема, соціальний, медичний, комунальний, освітній.

ТЕРНОПІЛЬ

Оплатити за паркування відтепер можна через смартфон

На початку квітня у Тернополі почав працювати сервіс безконтактної оплати за паркування авто через мобільний телефон. Ця послуга доступна на усіх паркувальних майданчиках міста, де розміщено інформаційний стенд з інструкцією, тарифом та вказаним спеціальним - кодом-ідентифікатором паркувального майданчика.

Для користування послугою водію необхідно попередньо зареєструватися, надіславши СМС-повідомлення із реєстраційним номером власного автомобіля на номер телефону 849. Далі система працюватиме автоматично. Оплата здійснюється шляхом відправки з мобільного телефону користувача USSD-коду, вказаного на інформаційному стенді паркування. Після успішно проведеної операції з мобільного рахунку буде знято суму, згідно з тарифом територіальної зони паркування.

Скористатись цією послугою оплати паркування можуть абоненти мобільних операторів Київстар та Vodafone без необхідності мобільного інтернету, мобільних додатків, банківських карток чи внесенні змін у параметри на смартфоні.

З детальною інструкцією та розташуванням платних паркувальних майданчиків у Тернополі можна також ознайомитися на інтернет-порталі uaparking.online

Безконтактний спосіб оплати за паркувальне місце, окрім того, що є зручним для водіїв, допоможе місту ефективно контролювати надходження коштів за паркування.

ОСВІТЯНИ З РІЗНИХ КУТОЧКІВ УКРАЇНИ ЗІБРАЛИСЯ В ЛУЦЬКУ НА ЗАСІДАННІ СЕКЦІЇ АМУ З ПИТАНЬ ОСВІТИ

19-20 квітня у Луцьку, Волинська область, відбулося засідання Секції АМУ з питань освіти. Захід організовано в рамках проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС), який реалізує АМУ за підтримки USAID. Учасники - близько 40 освітян, серед яких керівники органів управління освітою, їх заступники, завідувачі методичних кабінетів із різних областей України.

Відкрила захід голова Секції АМУ з питань освіти, начальник Управління освіти Первомайської міської ради **Галина Остапенко**, яка наголосила, що освітянам до снаги реформувати систему освіти та зробити її конкурентоспроможною: «Реформи завжди сприймаються неоднозначно, особливо освітянські, адже торкаються практично кожного жителя країни. Але всі суспільства рано чи пізно змінюють або удосконалюють свої освітні системи. Тож сьогоднішнє засідання має на меті розглянути освітянські законодавчі зміни в умовах децентралізації».

Радник Луцького міського голови **Ігор Поліщук** у вітальному слові зауважив, що місто приділяє значну увагу розвитку освітньої галузі: «У 2017 році ми з міського бюджету спрямували більше 37 мільйонів гривень на зміцнення матеріально-технічної бази садочків, шкіл та позашкільних закладів. У найближчих планах

впровадження у Луцьку інклюзивного ресурсного центру».

Аналітик АМУ з питань освіти **Людмила Мозгова** презентувала основні зміни в законодавстві та стан галузі освіти, акцентувала увагу на ролі АМУ та проекту ПУЛЬС у законодавчому процесі. Йшлося про участь АМУ у засіданнях робочих груп із розробки законопроектів «Про загальну середню освіту» та «Про професійну (професійно-технічну) освіту», що утворені відповідними наказами Міністерства освіти і науки України. Особливий резонанс серед учасників заходу викликала інформація про стан фінансування заробітних плат педагогічних працівників за кошти освітньої субвенції. Так, за інформацією АМУ, з 231 опитаної громади 76% звітують про наявність дефіциту освітньої субвенції. Окрім того, формула її розрахунку потребує приведення до відповідності чинним нормам законодавства. «Формульний розрахунок не враховує ще дуже багато нормативних документів, виконання яких зобов'язані забезпечити органи місцевого самоврядування і роблять вони це за рахунок власних надходжень. Наприклад, 15-30% обсягу освітньої субвенції дофінансовують Бердянськ, Житомир, Луцьк та інші, 30-40% – Березівка, Южноукраїнськ, 44% і 51% – Золотоноша та Київ відповідно. Окрім того, щоб заплатити вчителям зарплату, міс-

цевій владі доводиться використовувати минулорічні залишки освітньої субвенції, які б мали скерувати на оновлення освітнього середовища і забезпечити виконання норм «Нової української школи», - резюмувала Л.Мозгова. З огляду на таку ситуацію, Асоціація міст України підготувала і надіслала Уряду пропозиції вирішення проблеми, - повідомила аналітик АМУ.

Про законотворчу діяльність у сфері освіти учасників заходу проінформувала **Олена Козієвська**, заступник керівника Секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Особливу увагу освітяни приділили питанню організації освіти дітей з особливими потребами. Так, експерт директорату інклюзивної та позашкільної освіти Міністерства освіти і науки України **Ольга Набоченко** акцентувала увагу на діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та їх ролі у реалізації права на освіту дітей із особливими освітніми потребами.

На часі імплементація Закону України «Про освіту», зокрема, у частині запровадження зовнішньої та внутрішньої систем забезпечення якості освіти. **Іван Юрійчук**, завідувач сектору моніторингу освіти Державної служби якості освіти, розповів про роль ДСЯО у забезпеченні якості освіти на місцевому рівні.

Освіту міста Луцька презентувала начальник управління освіти Луцької міської ради **Зіновія Лещенко**, яка розповіла про міські програми підтримки обдарованих учнів, учителів.

Під час круглого столу учасники обговорили проблемні питання галузі освіти та необхідність законодавчих змін, напрацювали пропозиції.

В ході практичної частини засідання Секції освітяни вивчали кращий досвід Луцька. У закладі дошкільної освіти №7 вони познайомились із автором методу асоціативних символів **Світланою Гунько**, яка продемонструвала, як він працює на практиці. Про наступність впровадження авторської методики та її наукове обґрунтування розповів **Ва-**

лерій Редько, доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник, завідувач відділу навчання іноземних мов НАПН України. Практичне підтвердження теорії науковця учасники побачили на прикладі фрагменту уроку, проведеного вчителем-методистом англійської мови **Наталією Стаднік** у Комунальному закладі «Луцький навчально-виховний комплекс №9».

У другий день Секція продовжила роботу у Закладі дошкільної освіти № 11 м. Луцька (директор Галина Шумчук), де було презентовано досвід запровадження платних освітніх послуг та результати діяльності таких гуртків. Гостей

Луцька також приємно вразив досвід Гімназії №21 імені Михайла Кравчука (директор Олег Ковальчук). Особливу увагу було приділено запровадженню проектної діяльності закладу та створенню нового освітнього середовища.

Наприкінці дводенного засідання учасники підбили підсумки, обговорили план роботи на друге півріччя, зокрема, запланували наступне засідання Секції АМУ з питань освіти провести у жовтні 2018 року у м. Вінниці. Аналітик АМУ Л.Мозгова повідомила, що всі напрацювання Секції будуть передані до Верховної Ради України.

СЕКЦІЯ АМУ З ПИТАНЬ ОТГ ПРАЦЮВАЛА В УЖГОРОДІ

26-27 квітня в Ужгороді, Закарпатська область, відбулося засідання Секції АМУ з питань діяльності та розвитку територіальних громад. Захід організовано в рамках Проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС), який реалізує АМУ.

У роботі Секції взяли участь голови ОТГ, заступники голів ОТГ, секретарі рад ОТГ, старости сіл із Закарпатської, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Рівненської, Сумської, Чернігівської та Чернівецької областей.

Голова Закарпатського регіонального відділення АМУ, Ужгородський міський голова **Богдан Андрійв** відкрив засідання та побажав учасникам плідної роботи. З вітальними словами виступили експерт із розроблення законодавства та управління ресурсами органів місцевого самоврядування АМУ **Людмила Даменцова** та виконавчий директор Закарпатського РВ АМУ **Іван Ревтій**.

Засідання Секції проходило у форматі обміну досвідом «рівний-рівному». Учасники обговорили питання планування розвитку об'єднаної територіальної громади, створення належних умов для комфортного життя та розвитку її жителів, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та залучення інвестицій, розвитку малого і середнього бізнесу, надання якісних адміністративних послуг жителям громади, організації медичного забезпечення та послуг у культурній та освітній сферах, розвитку транскордонного співробітництва і нововведення у діяльності старост. У дискусії виступили Перечинський міський голова Закарпатської області **Іван Погоріляк**,

Вакулівський сільський голова Дніпропетровської області **Артур Шевцов**, секретар Тячівської міської ради Закарпатської області **Іван Кричфалушій**, консультант Закарпатського РВ АМУ **Олег Лукша**, секретар Баранівської міської ради Житомирської області **Олександр Самчук**, директор ЦНАП Миляцької ОТГ Рівненської області та інші.

Учасники засідання ознайомилися з діяльністю ЦНАП у м. Ужгород, який нещодавно переїхав до спеціально реконструйованого та відповідно оснащеного приміщення.

У другий день роботи Секції АМУ – 27 квітня – її учасники відвідали Перечинську міську об'єднану територіальну громаду та на практиці ознайомилися з організацією її діяльності, обговорили успіхи та шляхи вирішення проблем.

За підсумками засідання Секції Асоціація

міст України звернулася до Уряду щодо вирішення проблемних питань діяльності ОТГ, які було виокремлено під час дискусії:

- недостатність коштів на розвиток громад через обмеженість доступу до ресурсів: ДФРР, дорожнього фонду, субвенції на влаштування футбольних полів із штучним покриттям, субвенції на розвиток системи охорони здоров'я в сільській місцевості (ці кошти розподіляються ОДА);

- щорічне зменшення обсягу коштів субвенції на формування інфраструктури ОТГ в розрахунку на 1 сільського жителя;

- недостатність коштів освітньої субвенції;
- наявність різниці між фактичною та розрахунковою (за даними Держстату) чисельністю населення ОТГ;

- відсутність належної інформаційної підтримки діяльності та розвитку ОТГ на державному рівні (Мінінформполітики).

З метою підтримки об'єднаних громад та недопущення створення негативного іміджу реформи з децентралізації АМУ просить Уряд сприяти вирішенню вищезазначених питань.

РОЗ'ЯСНЮЄ:**АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ****ЩОДО ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ**

Відповідно до наказу Мінсоцполітики №135 від 19.04.2011 року органи місцевого самоврядування можуть утворювати Центри обліку бездомних осіб. Створення Центру потребує великих фінансових затрат та розширення штату працівників. Чи має право орган місцевого самоврядування деякі повноваження Центру покласти на сектор соціальної політики міської ради (облік бездомних, реєстрація місця проживання/перебування, тощо)?

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» облік бездомних осіб за місцем їх проживання або місцем перебування ведеться відповідними закладами для бездомних осіб - центрами обліку, що створюються органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Центри обліку можуть утворюватися також громадськими і благодійними організаціями та на договірних засадах з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування надавати послуги щодо здійснення виявлення та обліку бездомних осіб. Відповідно до законодавства у складі інших соціальних служб можуть утворюватися структурні підрозділи (бюро, відділення тощо) без створення юридичної особи для ведення обліку бездомних осіб.

Із вищезазначеного випливає, що облік бездомних не може здійснюватися виконавчим органом місцевого самоврядування. Також звертаємо увагу, що облік безпритульних дітей ведеться службами у справах дітей місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Щодо реєстрації зазначаємо, що відповідно до ст. 8 Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» бездомні особи, які не мають паспортного документа, звертаються для поновлення в установленому порядку документів, що посвідчують особу, до органів реєстрації за територіальним розташуванням центрів обліку, де вони перебувають на обліку, або закладів, де їм надали тимчасовий притулок. На сьогодні відповідно до ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» органами реєстрації є виконавчий орган сільської, селищної або міської ради, сільський голова (у разі якщо відповідно до закону виконавчий орган сільської ради не утворено).

При виконавчому комітеті міськради створено відділ сім'ї, молоді та соціального захисту. Чи можна взяти у штат відділу фахівця із соціальної роботи, на якого будуть покладені обов'язки фахівця із соціальної роботи центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді?

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчі органи рад створюються для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених законами. Надання соціальних послуг (соціальна робота) на професійній основі, вважаємо, не є повноваженням виконавчого органу.

Також відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень організують роботу з надання відповідних соціальних послуг та здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів, що надають соціальні послуги.

Згідно з статтею 17 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю покладається на центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Зазначаємо, що чіткої заборони введення посад до виконавчих органів рад нема. Водночас, для надання соціальних послуг рекомендуємо створити окрему комунальну установу, метою якої буде, у тому числі, надання соціальних послуг.

З якого бюджету проводиться виплата по догляду за особою з інвалідністю I групи?

Питання необхідно розглянути у двох аспектах в залежності від нозології захворювання.

1. Догляд за особами з інвалідністю I групи внаслідок психічного розладу, яка за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про психіатричну допомогу» та постанови Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним» від 02.08.2000 №1192 виплати здійснюються за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам. Розмір зазначеної допомоги розраховується як різниця між трьома прожитковими мінімумами на кожного члена сім'ї та середньомісячним сукупним доходом сім'ї за попередні шість місяців, але не може бути більше, ніж прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць

2. Надання соціальних послуг (догляд) особами з інвалідністю I групи, які не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги (крім осіб, що обслуговуються соціальними службами).

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» та п. 14 Порядку призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 №558 виплати здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів. Фактично, компенсація здійснюється з бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів або бюджетів об'єднаних територіальних громад. Компенсація фізичним особам, які надають соціальні послуги особам з інвалідністю I групи призначається в розмірі 15 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

З яких джерел здійснюється фінансування потреб територіального центру соціального обслуговування населення, що знаходяться в районному центрі, але обслуговує в тому числі жителів ОТГ?

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 89 Бюджетного кодексу України територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) фінансуються за рахунок коштів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад. Оскільки фінансування соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, видатки терцентру на соціальне обслуговування жителів ОТГ здійснюється за рахунок коштів ОТГ. Зазначаємо, що вартість соціальної послуги розраховується відповідно до методичних рекомендацій розрахунку вартості соціальних послуг, затверджених наказом Мінсоцполітики від 7.12.2015 № 1186.

**УВАГА! КОНСУЛЬТАЦІЮ ЕКСПЕРТІВ АМУ МОЖНА ОТРИМАТИ,
НАДІСЛАВШИ ЗАПИТ У БЛОЦІ “КОНСУЛЬТАЦІЇ”
НА САЙТІ АСОЦІАЦІЇ AUC.ORG.UA**

**** *Досвід європейських міст

Пльзень. Чехія

Три шляхи розбудови «розумного міста»

Пльзень є четвертим за величиною містом у Чехії, в якому проживають 170 тисяч людей. Воно знаходиться у західній частині країни у 92 км від столиці Праги та у 70 км від кордону з Німеччиною. Пльзень, відомий у світі своїм пивом, нині стає популярним завдяки зеленим територіям, технологічним новинкам, найсучаснішій освіті, п'яти дослідницько-навчальним центрам, розташованим у місті.

Влада міста співпрацює із студентами та жителями з метою покращення послуг через застосування безкоштовних програм Wi-Fi та мобільних додатків. Пльзень, прагнучи стати інтелектуальним містом №1 у Чехії, розробляє та впроваджує сучасні рішення, які мають суттєвий вплив на рівень життя городян.

Пльзень є першим у країні містом, де проводяться дослідження та випробування у сфері безпілотної авіації. Тут щороку відбувається один з найбільших у світі фестивалів безпілотних апаратів DronFest - змагання, які заохочують розробку

мобільних додатків для безпілотників. Місто також розробляє проект запровадження системи обміну велосипедами та багато інших «розумних» рішень. Запорукою успіху є три головні програми, за якими діє міська влада:

Технічна освіта

Реалізуючи план Smart Edu Pilsen, місто прагне поліпшити технічну освіту через забезпечення відповідних умов і засобів у початковій та середній школі й запровадження нових інтерактивних технологій. Завдяки діяльності 17 центрів робототехніки, програма пропонує все, починаючи від педагогічної освіти до викладання робототехніки в початкових класах, таким чином готуючи наступне покоління фахівців у цій галузі, щоб в майбутньому вони могли допомогти місту у розробці інтелектуальних рішень.

ІоТ мережа

Пльзень створює власну мережу датчиків LoRa, які передаватимуть різноманітні дані з різних місць.

Завдяки мережі ІоТ програмні додатки можуть контролювати, наприклад, якість повітря та рівень води в річках. Ця мережа також дозволяє муніципальним компаніям відстежувати інформацію, починаючи від завантаженості парковки до обліку води та тепла.

Довідка

IoT, Інтернет речей (англ. Internet of Things) – це концепція мережі, що складається із взаємозв'язаних фізичних пристроїв, які мають вбудовані датчики, а також програмне забезпечення, що дозволяє здійснювати передачу і обмін даними між фізичним світом і комп'ютерними системами, за допомогою використання стандартних протоколів зв'язку. Окрім датчиків, мережа може мати виконавчі пристрої, вбудовані у фізичні об'єкти і пов'язані між собою через дротові чи бездротові мережі. Ці взаємопов'язані пристрої мають можливість зчитування та приведення в дію, функцію програмування та ідентифікації, а також дозволяють виключити необхідність участі людини завдяки використанню інтелектуальних інтерфейсів.

Цифрові послуги для громадян

Прагнучи підтримувати зв'язок з громадянами, Пльзень пропонує безкоштовний Wi-Fi у туристичних місцях та міських будівлях. Громадяни також можуть безпосередньо через мобільний додаток Plznito (Пльзень) надсилати скарги та запити щодо усунення проблем, наприклад, про пошкоджені лавки або загальні дефекти освітлення. Електронна інтерактивна мапа міста поєднує безліч послуг, починаючи від передплатеного проїзного та бібліотечної картки до електронного кошика, де користувачі можуть придбати квитки на міські заходи та події.

Завдяки розробці та підтримці цих розумних міських рішень Пльзень трансформується в сучасне місто, яке продовжує покращувати якість життя для всіх поколінь, а також пропонує можливості для стимулювання розвитку освіти та її численних технологічних інновацій.

Єлгава, Латвія

Цифрові системи та рішення в управлінні містом

Єлгава, де проживає 62 тис. людей, є четвертим за величиною містом Латвії. Згідно з дослідженнями Financial Times «European Cities and Regions of the Future 2016/2017» серед маленьких міст (з населенням до 100 тис.), Єлгава посідає шосте місце у категорії «Підключення» (Connectivity) та дев'яте у категорії «Залучення іноземних інвестицій».

Нині місто стає відомим як економічно розвинений центр знань, технологій та інновацій. У 2010 році Єлгава поставила мету стати сучасним та стабільним містом шляхом збільшен-

ня використання відновлюваних джерел енергії, поліпшення сфери транспорту та сприяння енергоефективності. За ці роки вдалося досягти багатьох цілей завдяки залученню інформаційних технологій у муніципальне управління та роботу сервісних служб, використання хмарних технологій та IoT мережі.

Нині 70 відсотків людей мають смартфони. Врахувавши цей факт, Єлгава, прагнучи стати «розумнішим» містом, встановила зв'язок між жителями та адміністрацією.

Так, інноваційні рішення впроваджено у сферу соціального забезпечення. Програма муніципальної соціальної допомоги пов'язана з картою громадянина «Visa» або «Mastercard», яку можна використовувати для безконтактних платежів через мобільний телефон.

Це лише один приклад, як місто, враховуючи потреби жителів, робить муніципальні послуги зручними, швидкими та доступними.

Міський Оперативний інформаційний центр у цілодобовому режимі приймає скарги і пропозиції громадян, веде моніторинг інфраструктурних об'єктів (освітлення вулиць, насосні станції, світлофори тощо), забезпечує відеоспостереження за громадською територією та будівлями.

В рамках досягнення цілі вдосконалення транспортної системи Єлгава розробила і впровадила інтерактивну мапу з відповідним мобільним додатком, до якої підключено систему контролю вуличного освітлення, програму ідентифікації авто, систему оповіщення про затоплення та безліч інших програмних продуктів, які допомагають жителям міста бути проінформованими, щоб ефективно побудувати свій маршрут.

Досвід Єлгави доводить, що слухаючи та спілкуючись із жителями і пропонуючи їм пов'язані з міським управлінням послуги та інструменти, які можуть використовуватись адміністрацією та самими громадянами, муніципалітет стає доступнішим, одночасно підвищуючи комфортність життя.

Сантандер, Іспанія «Розумні» технології у системі управління відходами

Сантандер, столиця автономної області Кантабрія на північному узбережжі Іспанії, колись був літньою резиденцією королів. Місто й досі намагається зберегти цю «аристократичну атмосферу», пропонуючи туристам і жителям нову візію: вулиці без сміття. Давнє місто сьогодні прагне бути сучасним, впроваджуючи «розумну» систему управління відходами.

У літній період Сантандер приймає 400 000 туристів, більше третини від річного обсягу.

У місті впроваджено роздільне збирання сміття у спеціальні контейнери для паперу/картону, скла, пластику, інших відходів, які вивозяться щодня. Влітку влада збільшує кількість робітників та техніки, особливо у районі узбережжя, де багато відпочивальників.

У 2017 році на міському пляжі Сардинеро було влаштовано навчальний клас просто неба, де проводилися навчання для дітей і дорослих з питань переробки «міського сміття» та захисту довкілля. Окрім сортування та повторного використання відходів місто навчає своїх жителів скороченню обсягів сміття. Сантандер є одним з 11 пілотних міст (серед яких, зокрема, Копенгаген та Дубровнік), які зібралися разом як міські лабораторії в рамках проекту «Urban Waste». Одним з компонентів цього проекту є сенсорна технологія. У Сантандері до IoT мережі підключено вже 6000 приладів, які використовують сенсори для відстеження рівня наповнення сміттєвих контейнерів та баків у режимі реального часу. Завдяки цій новій системі місто може використовувати технології GPS/GPRS для оптимізації маршрутів сміттєвозів, датчики середовища для збирання інформації про якість, температуру та вологість повітря. Всі ці дані потрапляють у мобільний додаток «Ciudad Santander», через який городяни і туристи можуть дізнатися про розклад вивезення відходів. Також через цей додаток можна звернутися до міської влади – повідомити про події, завантажити фото, залишити коментарі. Вся ця інформація обробляється у спеціальному відділі муніципалітету. Завдяки таким проектам, як навчання для громадськості з управління відходами та міські мобільні додатки, Сантандер перетворюється у «розумне» місто, яке у першу чергу піклується про людей, розробляючи нові послуги.

Піготовлено за матеріалами сайту SmartCitiesCouncil.eu

Міські голови Борисполя і Чернігова – переможці загальнонаціональної програми “Людина року - 2017”

Наприкінці березня були оголошені переможці загальнонаціональної програми «Людина року – 2017». У номінації «Міський голова року» організатори цьогоріч вирішили обрати двох переможців: кращого мера малого та великого міста.

Міським головою року - 2017 серед очільників малих міст став Бориспільський міський голова Анатолій Федорчук, член Правління АМУ, Голова Комітету АМУ з питань інвестиційної політики та економічного розвитку міст, серед очільників великих міст - Чернігівський міський голова Владислав Атрошенко, член Правління АМУ, Голова Комітету АМУ з питань енергетичної безпеки територіальних громад.

Анатолій Федорчук: Головний рецепт успіху - наполеглива праця на благо громади

- **Якими досягнення міста Ви пишаєтеся і якими «успішними рецептами» управління містом можете поділитися?**

- Перемога у номінації «Міський голова року» - це не моя особиста заслуга, а моєї команди та всієї громади Борисполя. Вважаю її перемогою кожного бориспільця, адже це підняття престижу міста на всеукраїнському рівні. Досягнення – Книшковий меморіальний парковий комплекс, унікальний об'єкт історії міста й держави. Він створений на території історичного кладовища, на якому поховано багато відомих людей. Приємно відзначити, що 9 жовтня 2009 року учасники засідання Секції середніх міст Асоціації міст України, представники USAID та ЄС, делегація міста Краснік (Польща) разом із керівниками міста та депутатами міської ради заклали там туєву алею на честь видатного

етнографа-фольклориста, громадського діяча, автора слів Державного Гімну України Павла Чубинського. Я глибоко переконаний, що відродження історичної пам'яті - це значний внесок у відродження країни.

А рецепт успіху – це наполеглива праця на благо громади, щоб життя у ній ставало комфортнішим, створювались нові робочі місця, ефективно використовувались кошти, влада була відкрита до людей, залучалися інвестиції, була політична стабільність в громаді.

Я не раз наголошував, що скарги на брак коштів на місцях – це просто небажання вирішити ті чи інші проблеми. Можу навести приклад, як ми вирішили проблему ремонту доріг: випустили муніципальні облігації, за рахунок яких відремонтували дорожнє покриття на 27 вулицях.

- **Чи стає Вам в пригоді міжнародний досвід управління містом?**

- Ми з командою Бориспільської міської ради постійно вчимося і переймаємо найкращий міжнародний досвід. Варто вчитися управлінським рішенням у Швеції – вони направлені на покращення якості життя людини в громаді та її комфорт. У Німеччині, наприклад, кожен три роки формується концепція розвитку як міста, так і його мікрорайонів.

Регулярно співпрацюємо з міжнародними фінансовими організаціями: завдяки Північній екологічній фінансовій корпорації (NEFCO) ми провели у місті енергоаудит та замінили всі вікна у школах і дитячих садках, утеплили та відремонтували дахи. А Світовий Банк допоміг нам провести реконструкцію 1-го водозабірної вузла КП ВГК «Бориспільводоканал».

- Уже чотири роки в Україні впроваджується децентралізаційна реформа. Чи дала вона щось Вашому місту?

- Децентралізація принесла відчутні зміни. Ця реформа є однією з найвдаліших, оскільки місцеві бюджети стали наповнюватись краще, ніж 3-4 роки тому. Ми зараз одночасно будуємо і дитячий садок на 165 місць, і школу на 825 місць, утеплюємо всі навчальні заклади – це в майбутньому дасть економію для міського бюджету. За програмою енергоефективності повністю замінили всі вікна, зараз міняємо освітлення у всіх дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах. На це ми спрямували близько 4 млн грн, які окупляться бюджету вже за два роки. Ще кілька років тому ми не могли собі цього дозволити. Зміни відбуваються не лише в освітній сфері – будуємо також дороги й тротуари, збираємося відкривати спорткомплекс. Усе це завдяки фінансовій децентралізації.

- Які проблеми стоять на шляху реформ і як Ви бачите їх вирішення?

- Моє тверде переконання, що проблема нашої держави і реформи в цілому – це відсутність політичної стабільності. А шлях вирішення проблем – реформа має бути для людей.

- Яка роль Асоціації міст України як представника інтересів місцевого самоврядування?

- У нинішніх нелегких умовах розвитку місцевого самоврядування Асоціація виконує вкрай складні та відповідальні завдання, поставлені суспільством і державою. У межах своїх функцій та повноважень АМУ робить все можливе на належному професійному рівні, бо сповідує філософію муніципальної реформи, яка відповідає європейським стандартам та українським реаліям.

- Чи відчуваєте Ви як міський голова підтримку з боку Асоціації?

- Завдяки Асоціації міст України та її Правлінню ми обмінюємося досвідом муніципальної діяльності, відстоюємо інтереси місцевого самоврядування, маємо можливість готувати концептуальні документи, спрямовані на вирішення проблем громад з подальшим поданням пропозицій керівництву держави.

*Підготувала консультант АМУ з комунікацій у Київській області
Дарина Привалова*

**Владислав Атрошенко:
Найголовніше – любити місто**

- Якими досягнення міста Ви пишаєтеся і якими «успішними рецептами» управління містом можете поділитися?

- Насамперед хочу зазначити, що ця нагорода – не моя особиста. Це нагорода всіх чернігівців і всієї команди, яка працювала зі мною. І водночас це нагорода і всіх мерів українських міст. Мені, як нікому, відомо, скільки зусиль сьогодні міські голови зі своїми командами докладають, щоб відбулися позитивні зрушення в їхніх громадах. Тому ця нагорода є символічною. Очевидно, що відзначили нас не за поточний стан речей в місті, бо він набагато кращий в Харкові та Києві, можливо, в інших містах України. Я думаю, що ця нагорода – за динаміку, продемонстровану у розвитку Чернігова. Бо справді, через низку обставин наше місто порівняно з іншими (Вінницею, Харковом) ще 5-7 років тому було в жалюгідному стані. Зараз стан справ кращий, і очевидно, що це відзначила конкурсна комісія. Це символічна нагорода. Я не надаю їй якогось надзвичайного значення, наче це моє особисте досягнення. Вважаю, що її більше були

б варті міський голова Києва, Харкова, Одеси, Львова. Проте, в резюме конкурсної комісії зазначено, що не бралися до уваги крупні міста з більшими бюджетними можливостями, а середні міста з населенням до 600 тис. жителів.

Якщо говорити про рецепт, то це: любити місто, згуртувати команду на спільний результат, зацікавити людей, які є навколо тебе, незважаючи на невисокі заробітні плати. Потрібно ставити за мету зміну міста і рухатися до цієї мети.

- **Чи стає Вам в пригоді міжнародний досвід управління містом?**

- Нам потрібен наш досвід, а міжнародний потрібно вивчати, застосовувати окремі елементи. Щоб він був ефективний, треба, щоб працювали у нас міжнародні правила поведінки людей, поваги до закону, поваги до свого міста, поваги до себе, поваги до своїх сусідів. Щоб у нас не було вандалізму та була взаємна відповідальність за те, що робиться у місті. Саме тоді будуть ефективними міжнародні рецепти. У нас в управлінні містами має бути той шлях, який буде найбільше ефективним в українських реаліях.

- **Уже чотири роки в Україні впроваджується децентралізаційна реформа.**

Чи дала вона щось Вашому місту?

- Децентралізація дала усім містам України більші фінансові можливості. Разом з тим, потрібен баланс цих фінансових можливостей і додаткових навантажень. У більших містах децентралізація дає значно більше ресурсів на душу населення, ніж в менших містах. Ми справді маємо більше коштів, дякуємо за це фінансовій децентралізації і особисто Прем'єр-міністру та Президенту України. Але сьогодні потреби невеличких міст в оновленій інфраструктурі у 50-100 разів більші, ніж наявні для цього ресурси. Тому, говорячи про фінансову децентралізацію, яка дала можливість покращити стан справ, ми повинні не забувати про наявні проблеми, пов'язані із необхідністю оновлення інфраструктури.

- **Які проблеми стоять на шляху реформ і як Ви бачите їх вирішення?**

- Найголовніша проблема – в головах українців. Нам потрібно приймати як внутрішні, так і зовнішні політичні та економічні рішення. Потрібно не забувати, що ніхто, крім нас, не зацікавлений зробити зміни ні в наших містах, ні в Україні в цілому. Ми повинні все робити своїми руками. Це і є той прагматизм, навколо якого повинні нарешті об'єднатися всі політичні сили. Тільки такий спосіб може дати нам реальне відновлення України.

- **Яка роль Асоціації міст України як представника інтересів місцевого самоврядування?**

- Роль Асоціації міст України – дуже важлива та ефективна. Це є заслугою двох осіб. По-перше – Прем'єр-міністра України. Він – колишній міський голова, і, на відміну від усіх попередніх голів Уряду, вважає АМУ потрібною та важливою. Володимир Гройсман неодноразово демонстрував це на практиці. А по-друге – Голови Асоціації Віталія Кличка, який вкладає багато зусиль в утвердження місцевого самоврядування. Слід сказати, що він ризикує, адже проблеми, які підіймає АМУ, не зовсім зручно вирішувати Міністерству фінансів та Уряду. Але цей майданчик не може бути ефективним, коли він усім зручний. Сьогодні АМУ – це справді дієвий механізм для того, щоб Уряд, Міністерство фінансів, депутатський корпус реально чули проблеми розвитку міст.

- **Чи відчуваєте Ви як міський голова підтримку з боку Асоціації?**

- Так, я відчуваю підтримку АМУ, адже багато з ініціатив – моїх та колег – втілюються в конкретні законопроекти та урядові рішення, які, своєю чергою, сприяють розвитку міст.

*Підготувала консультант АМУ з комунікацій у Чернігівській області
Вероніка Рибак*